

SESJA NAUKOWA "MAZOWSZE I PODLASIE W BADANIACH HISTORYCZNYCH"

Dnia 26 października 1992 r. w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego odbyła się sesja naukowa poświęcona badaniom historycznym Mazowsza i Podlasia w 25-lecie powołania Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych przy Mazowieckim Towarzystwie Kultury w Warszawie.

Sesję zagalął prezes TNP dr inż. Jakub Chojnacki. Serdecznie powitał uczestników sesji, w tym prof. dr Henryka Samsonowicza z Małżonką, prof. dr hab. Wiesława Balceraka, aktualnego przewodniczącego Rady Naukowej MOBN im. Stanisława Herbsta. Prezes Chojnacki przypomniał, że właśnie w Płocku, w okresie obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego i miasta Płocka - w 1966 r. powstało Mazowieckie Towarzystwo Kultury. Na pierwszego prezesa MTK powołano prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego Tadeusza Gierzyńskiego. Przy Mazowieckim Towarzystwie Kultury w roku następnym powołano do życia Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych. Na jubileusz 25-lecia MOBN sekretarz Rady Naukowej doc. dr Benon Dymek przygotował syntetyczną publikację pt. "Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych /1967-1992/". Wynika z niej, że MOBN powstał jakby na fali zainteresowania historią wywołanego obchodami milenijnymi w naszym kraju. Pierwsze posiedzenie Rady Naukowej odbyło się 26 października 1967 r. w Warszawie. Datę tę uznano za dzień powstania MOBN.

Ośrodek od pierwszej chwili powstania skoncentrował się na koncepcji badań naukowych. Uznano, że będą to szeroko pojęte badania nad przeszłością i teraźniejszością Mazowsza w jego historycznych granicach. W tym celu zaczęto tworzyć na Mazowszu tzw. stacje naukowe, inspirujące badania regionalne na terenie swego subregionu. Na początku takie stacje powstały w grudniu 1968 r. w Mławie i Ciechanowie, potem stacje zostały zorganizowane w Siedlcach, Żyrardowie, Warce, Pultusku, Ostrołęce i w Pruszkowie. Najpóźniej bo w latach osiemdziesiątych powstały w Łowiczu oraz w Białej Podlaskiej.

Działalnością Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych kieruje Rada Naukowa. Jej pierwszym i wielce zasłużonym przewodniczącym był prof. dr hab. Stanisław Herbst /lata 1967-1973/, potem Radzie przewodniczyli: prof. dr hab. Aleksander Gieysztor /1973-1977/, prof. dr hab. Ryszard Kołodziejczyk /1977-1991/, dr Aleksander Kociszewski /1991-1992/. Ostatnio funkcję tę pełni prof. dr hab. Wiesław Balcerak.

Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych może

się pochwalić wieloma osiągnięciami. W dziedzinie wydawniczej Ośrodek wydał kilka tomów "Rocznika Mazowieckiego". Obecnie trudno byłoby pisać historię Mazowsza bez uwzględnienia zawartych w nim artykułów.

W ramach Ośrodka prowadzone też są badania archeologiczne, historyczne, etnograficzne oraz językowe. Badania te zaowocowały licznymi wydawnictwami. Do najważniejszych niewątpliwie należą: "Jura Masoviae Terrestria" w opracowaniu prof. Jakuba Sawickiego, 10-tomowy Atlas gwar mazowieckich /z dyżym udziałem Towarzystwa Naukowego Płockiego/. Pierwszy tom atlasu ukazał się w 1970 r. ostatni w 1992 r. Ponadto Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych ma ogromne zasługi w wydaniu monografii licznych miast i miasteczek mazowieckich. Seria monograficzna została zapoczątkowana wydaniem w 1967 r. pracy Niedziałkowskiej "Ostrołęka". W dwa lata później ukazała się praca zbiorowa pod redakcją prof. dr Gieysztora "Pultusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu". Wiele wydanych książek było pokłosiem sesji naukowych. Do dzisiaj MOBN wydał w sumie 55 pozycji książkowych. Niestety od 1989 r. Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych, podobnie jak wiele innych stowarzyszeń i instytucji naukowych i kulturalnych zaczął przeżywać poważne załamanie i ograniczenie swej działalności. Spowodowane to było zaprzestaniem dotowania wszelkich organizacji społecznych z dniem 1 stycznia 1990 r. przez państwo. Dopiero podjęte zmiany organizacyjne w połowie 1990 r. wyprzedziły Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych na bardziej prostą drogę. Obecnie MOBN zaczyna aktywizować swoją działalność.

Organizuje sesje i konferencje naukowe, inicjuje tematy badawcze dotyczące historii i życia ekonomicznego Mazowsza.

W 1992 r. Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych wydał dwie cenne pozycje: Anny Kowalskiej "Podziały językowe Mazowsza na tle podziałów pozajęzykowych" i Edwarda Klemensa "Lidzbark Welski. Dzieje miasta i gminy". W druku znalazły się dwie inne pozycje. Pierwszy tom dziejów Mazowsza pod red. prof. dr hab. Henryka Samsonowicza oraz monografia powstania styczniowego 1863 r. na Mazowszu pióra doc. dr hab. Ryszarda Juskiewicza.

Dla podkreślenia rangi jubileuszu 25-lecia Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych im. Stanisława Herbsta odbyła się 26 października 1992 r. w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego w

naszym mięście sesja naukowa na temat "Mazowsze i Podlasie w badaniach historycznych".

Zagajenia sesji dokonał urzędujący przewodniczący Rady Naukowej i MOBN prof. dr hab. Wiesław Balcerak. Główny referat pt. "Dzieje Mazowsza - stan badań i potrzeby badawcze" wygłosił prof. dr hab. Henryk Samsonowicz.

Komunikaty naukowe na różne tematy mazowieckie przedstawili: dr Józef Kazimierski - Baza źródłowa do badań nad Mazowszem i Podlasiem; dr Marian Chudzyński - Miejsce Płocka w mazowieckim ruchu regionalnym; ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski - Badania nad dziejami kościoła katolickiego na Mazowszu;

prof. dr Anna Kowalska - Badania językoznawcze na Mazowszu i Polasiu;

ks. dr Zbigniew Skielczyński - Dorobek badawczy Łowicza;

dr Aleksander Kociszewski - Dorobek badawczy i wydawniczy Ciechanowa;

prof. dr hab. Maria Ciechocińska - Mazowsze wobec transformacji społecznych. Problemy badawcze i stan badań.

Miłym akcentem sesji było wręczenie przez panią prof. dr Annę Kowalską ostatniego tomu "Atlasu gwar mazowieckich" prezesowi TNP Jakubowi Chojnackiemu z przeznaczeniem dla Biblioteki TNP im. Zi-

lińskich. Atlas został opracowany m.in. na podstawie materiałów zebranych przez nauczycieli i młodzież z okolic Płocka. W zbieranie materiałów zaangażował się były wiceprezes TNP dr Kazimierz Askanas.

Na sesji wypowiedziano wiele ciekawych myśli i sformułowań dotyczących przeszłości Mazowsza i Podlasia. Komunikat prof. dr hab. Marii Ciechocińskiej ukazał też nowe perspektywy gospodarcze i społeczne związane z zachodzącymi przemianami w Polsce. Mazowsze wraz z Warszawą będzie pełnić rolę pomostu w kontaktach między Zachodem a Wschodem Europy. W sumie płocka sesja była interesującym spotkaniem regionalistów z całego Mazowsza. Wzięło w niej udział wielu członków Towarzystwa Naukowego Płockiego, gości z całego Mazowsza i Warszawy. Na sesję przybył dr Marian Soltysiak, prezes Mazowieckiego Towarzystwa Kultury oraz Benon Dymek, sekretarz Rady Naukowej MOBN w Warszawie.

Uczestnicy sesji zwiedzili wystawę unikalnych grafik Goy "Caprichos". Wśród zwiedzających był również prof. dr Henryk Samsonowicz z małżonką.

W księdze pamiątkowej Wystawy Profesor napisał:

"Szczerze zachwycony wystawą, siedzibą Towarzystwa i - jak zawsze Płockiem z wyrazami gorącego podziękowania organizatorom".

MARIAN CHUDZYŃSKI

NASI AUTORZY:

JAN BORYSIAK	- magister, em. nauczyciel szkół w Gąbinie, metodyk Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Płocku
ANDRZEJ CHODUBSKI	- profesor dr hab. w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego, członek TNP
JAKUB CHOJNACKI	- doktor, inżynier, prezes TNP
MARIAN CHUDZYŃSKI	- doktor, nauczyciel w Technikum Samochodowym w Płocku, wiceprezes TNP
DANUTA DANIELAK	- doktor, pracownik naukowy Mazowieckiego Obserwatorium Geograficznego Uniwersytetu Warszawskiego w Murzynie k/Płocka, członek TNP
BARBARA KONARSKA - PABINIAK	- doktor, nauczyciel w Liceum Ogólnokształcącym im. T. Kościuszki w Gostyninie, członek TNP
WŁODZIMIERZ SERAFIMOWICZ	- magister inżynier, kierownik Pracowni Informatyki i Projektowania w PBP "Petrobudowa" w Płocku, przewodniczący Sekcji Systemowych Metod Zarządzania i Informatyki TNP
ANNA MARIA STOGOWSKA	- doktor, kierownik Archiwum Państwowego w Płocku, członek TNP
WITOLD LENART	- doktor, kierownik Mazowieckiego Obserwatorium Geograficznego Uniwersytetu Warszawskiego, członek TNP
JERZY WAWSZCZAK	- doktor, inżynier, Wojewoda Płocki, członek TNP